

Het verhaal over Mevrouw Berg

INGVILD H. RISHØI

*Het verhaal over
Mevrouw Berg*

Novellen

Vertaald door Liesbeth Huijer

KOPPERNIK

Deze vertaling is mede tot stand gekomen dankzij een subsidie van NORLA, Norwegian Literature Abroad.

Nederlands
letterenfonds
dutch foundation
for literature

De vertaler ontving voor deze vertaling een projectsubsidie van het Nederlands Letterenfonds.

Oorspronkelijke titel: *Historien om Fru Berg*

Copyright © Gyldendal Norsk Forlag AS, Oslo, 2011

Copyright Nederlandse vertaling © 2025 Liesbeth Huijer

Afbeelding omslag Tom Thomson, *Northern Lights*, 1915

Foto auteur Hans Fredrik Asbjørnsen

Vormgeving Koppernik

ISBN 978 90 834 6357 5 / NUR 304

www.koppernik.nl

INHOUD

Het verhaal over Mevrouw Berg 7

Mensen wegtoveren 31

The Life and Death of Janis Joplin 45

Dat wat licht geeft 77

Mijn meisjes 101

Het verhaal over Mevrouw Berg

Het gras, het grind, het hek, het asfalt. Het gras,
het grind, het hek, het asfalt.

Het heeft nog niet gesneeuwd.

Ik heb mijn nachtpon aan.

Ik moet gewoon uit het raam staren, ik moet
hier gewoon blijven staan tot ze komt.

Het gras, het grind, het hek, het asfalt.

Ik moet blijven staren, niet knippen. Ik heb
het koud.

Zwart is mooier dan grijs, grijs is mooier dan
bruin, wit is de mooiste kleur.

Nu is de koelkast stil. Ik hoor Line boven in haar
kamer rondlopen, ze zet een cassette op, dan zet
ze hem uit, ze spoelt waarschijnlijk terug.

Nu moet ik weer knippen.

Ik hoor papa in de woonkamer kuchen.

‘Hé, Muiskat,’ zegt hij.

Maar zo praat hij nooit tegen Muiskat. Hij pro-
beert me alleen naar binnen te lokken.

Ik heb blote benen, druk mijn knieën tegen el-
kaar. Het heeft geen zin om me aan te kleden als
ze niet komt, en ik weet niet of ze komt. Dat weet
ik niet.

Maar als ze komt, gaan we naar een café. Ik weet nooit zeker naar welk café, of dat ze toch thuis wil blijven, en ik weet nooit hoe ze eruit zal zien, alleen haar haar, altijd los. En haar nagels, altijd afgekloven, en altijd vergeetachtig, maar als ze vrolijk is, dan blijft ze glimlachend naar me kijken. Dan streelt ze mijn hand die op tafel ligt, koopt ze warme chocolademelk voor me, roert er suiker in en vraagt of ik het lekker vind. Roert er meer suiker in, en vraagt of ik het zo lekker vind. Maar als ze bang is, heeft ze een bleek gezicht, rood haar en grote ogen. Als een heks, helemaal wit en stijf.

Opeens huilt ze, opeens trilt ze, en opeens vergeet ze alles. O, nee. Opeens vergeet ze alles. Ik moet op mijn wang bijten als ik daaraan denk. Sneeuw, sneeuw, wit, wit, wit. Daar komt Muiskat.

Hij strijkt met zijn lichaam langs de keukenmuur. Misschien komt hij hierheen. Maar dan weet ik niet wat ik moet doen. Ik kan niet bukken om hem te aaien, want ik moet naar het hek blijven kijken. Muiskat miauwt. Nu hoor ik Line, ze loopt de trap af, ja, daar staat ze, in de deuropening. Ik zie haar vanuit mijn ooghoek, haar roze trui en haar donkere haar. Het haar dat ze rond haar vinger draait.

‘Begin je geen honger te krijgen?’ vraagt ze.

‘Nee, hoor,’ zeg ik.

‘Ik kan een boterham voor je maken,’ zegt ze.

‘Ik heb net Smacks gegeten,’ zeg ik.

Dat is niet waar.

Line wil nooit meer naar mama. Als ik het vraag, zegt ze alleen: waarom zou ik? Maar nu staat ze hier naar me te kijken, en ik staar naar het hek. Het is zwart, zwart is mooier dan grijs, alle rijtjeshuizen hebben zulke hekken. Ik heb alleen taart op bed gegeten. Maar ik heb geen honger, dat is wel echt zo. De waarheid zeggen is liever dan liegen.

‘Wil je alleen maar naar buiten blijven staren?’ vraagt Line.

‘Liefst wel,’ zeg ik.

Ze loopt naar de woonkamer.

O, nee, nu komt het. O, nee, nu moet ik nadenken, nee, nee, alsjeblieft. Ik word misselijk, die zoete lucht, die zit in mijn hoofd. Nee, nu moet ik aan fijne dingen denken. Want dat zegt Line altijd als ze op bed gaat zitten, mijn hoofd vasthoudt en zegt ‘nu moet je aan fijne dingen denken’.

Ik weet welke dingen fijn zijn: toen ik de tekenwedstrijd won en bij de juf mocht komen om haar hand te schudden en melkchocola kreeg, en eerder, toen mama en ik van het winkelcentrum naar huis liepen en ik de kooi in mijn armen droeg, en nog eerder, toen ik in de etalage van de dierenwinkel stond te staren en mama vroeg: ‘Zullen we even naar binnen gaan?’

Ze hield de deur voor me open. Binnen krijsten er vogels. Ik liep naar de hamsters en keek in hun kooi. Ze waren bruin en wit, klommen over elkaars ruggen en traptten op elkaars kop. Ik herinner me alles heel goed en ik zei: 'Ik vraag me af wat zo'n hamster kost.'

Er kwam een jonge vrouw naar ons toe die zei: 'De hamsters zijn vandaag in de aanbieding. Ze kosten maar veertig.'

'Veertig! Voor een hamster! Veertig maar!' zei ik, en mama lachte en de medewerkster ook.

De vrouw zette een stap naar achteren en mama vroeg: 'Wil je graag een hamster, Emilie?'

'Ja!' zei ik glimlachend, en mama glimlachte terug. We keken elkaar alleen glimlachend aan, en ik koos Mevrouw Berg uit.

Ze was helemaal wit. Ze had zwarte ogen en een lachend bekje. Veertig kronen.

Maar we hadden alleen geld voor de kleinste kooi, die waren zo duur, maar ik moest wel een kooi hebben als ik een hamster kreeg. In de week daarna won ik ook de tekenwedstrijd in mijn klas, en de juf stuurde de tekening rond voordat ze hem ophing. Hij heette 'Hamsterspullen', ik had dat eronder geschreven. Nu hoor ik papa met de krant ritselen, nu gebeurt er daarbinnen iets, o nee. Nu wil hij zeker praten.

'Emilie?' roept hij. 'Kun je even komen?'

Ik geef geen antwoord.

‘O,’ zegt hij.

Dan hoor ik dat hij de krant weglegt, opstaat en hierheen komt. De vloer kraakt en dan blijft hij staan.

Ik voel aan mijn nek dat hij naar me staat te kijken.

Hij staat in de deuropening en zegt: ‘Zullen we een potje hartenjagen?’

‘Ik sta nu hier,’ zeg ik.

‘Misschien wil Line ook wel meedoen,’ zegt papa.

Ik zeg niets.

Muiskat likt aan zijn staart. Papa komt de keuken in. Hij kijkt naar me, gaat achterstevoren met zijn benen wijd op de stoel zitten, en staart naar me.

‘Ga je hier zitten?’ vraag ik.

‘Mag dat niet?’ vraagt hij.

Dan zucht ik en ga dicht bij het raam staan.

Ik leg mijn handen tegen het glas, ze maken een afdruk.

Hoelang kan ik stilstaan? Hoe stil kan ik staan? Met mijn handen zo. Heel dicht tegen me aan. En hoe dicht kan ik bij de dingen komen? Nooit helemaal. Hoe hard ik mijn vingers ook tegen het glas druk, waarschijnlijk is er toch wat tussenruimte, een paar atomen. Hoe vaak je iets ook opdeelt, je komt altijd bij een nog kleiner deeltje. En hoe groot iets ook is, er is altijd iets groters. Maar

Muiskat, Muiskat, wat doe je? Spin je? Loop je achtjes?

Hij strijkt met zijn vacht langs mijn benen.

Die is warm.

Dat is lekker.

Ik moet naar hem kijken, heel even maar.

Hij loopt door naar zijn etensbakje. Muiskat eet uit een asbak, ik zou graag een echte etensbak van blauw plastic willen waar 'Muiskat' op staat. Ik hou van etensbakjes. Ik hou van dieren-speeltjes, nepmuizen voor katten, vogelspeeltjes en halsbandjes met een belletje. Ik hield de kooi met beide handen vast, ik heb nooit iets zilver-kleurigs gehad, en Mevrouw Berg was heel bang en lag in haar huisje, want er waren auto's, koude wind en verkeerslichten om ons heen. Veel kooien in de winkel waren mooier, maar de mijne was ook mooi, met een drinkfles, een etensbak en een hamsterhuisje met een rood dak. Het molentje was lichtblauw en hing aan de traliewand.

Maar toen ik het weekend daarna kwam, zag ik dat Mevrouw Berg geen eten had gekregen, want ze had aan haar molentje geknaagd. Ik zei tegen mama: 'Je moet niet vergeten om haar elke dag eten te geven.'

'Nee,' zei mama.

Ze stond bij de gootsteen. Maar ze waste niet af.

Ze staarde naar de muur en beet alleen op haar lip.

‘Zal ik je helpen afwassen?’ vroeg ik, en ik pakte de theedoek.

We deden de afwas.

Daarna rende ik naar mijn kamer en knuffelde heel lang met Mevrouw Berg.

Die avond zaten haar wangen helemaal vol met zaad.

Maar Mevrouw Berg. O, Mevrouw Berg. O nee, o nee. Nu moet ik mijn adem inhouden. Dertig, negenentwintig, achtentwintig, zevenentwintig, zesentwintig, vijfentwintig. Ik hou van jou, ik hou van jou. Drieëntwintig, tweeëntwintig, eenentwintig. Ik moet niet vergeten om te zeggen dat ik van je hou. Ik moet niet vergeten om aan tafel te glimlachen. En later, als we elk onze eigen weg gaan, moet ik welterusten zeggen, welterusten, welterusten, diep vanbinnen, totdat ik haar niet meer zie. Welterusten, welterusten, welterusten. Elf. Tien, nu doet het pijn, nu kan ik alleen nog maar aan lucht denken, vier, drie, twee, en dan, en nu, kan ik ademhalen.

Het raam is wit rond mijn handen. Dat is condens. Ik heb het koud, warm is beter dan koud, maar ijskoud is beter dan bloedheet. Papa zit daar, hoelang blijft hij hier eigenlijk achterstevoren op zijn stoel naar me zitten staren?

‘Hé,’ zegt hij.

‘Ja,’ zeg ik.

‘Blijf je hier je hele verjaardag staan?’ vraagt hij.

Daar geef ik geen antwoord op.

‘Emilie, kun je me niet aankijken?’ vraagt hij, en dan kijk ik hem snel even aan. Ik vraag: ‘Wat is er?’

Dan kijk ik weer naar buiten. Hij heeft heel warrig haar, een grote neus en grote ogen.

Ik kijk naar buiten, maar ik luister wel. Nu komt Line terug, ik hoor het, daar komt ze, ze blijft voor de deur staan. Ze loopt naar ons toe.

‘Sorry, ik moet in de koelkast zijn,’ zegt ze.

Ik moet opzij stappen, naar papa toe.

Achter me doet ze de koelkastdeur open. Het wordt krap, ze ruikt naar parfum. Ze haalt er een pak melk uit. Dan gaat ze naar de keukenkast en pakt chocopoeder. Ik kijk naar buiten, grind, gras, hek. Het lepeltje rinkelt als ze roert.

Dan staat ze bij het aanrecht te drinken.

Papa zit met zijn handen op zijn dijen te staren.

Ik wou dat ze naar buiten gingen.

Ik wou dat het sneeuwde.

Ik wou dat ik een beetje anders was.

Dat ik een zusje had, een babyzusje. Baby’s hebben gladde mondholtes en op hun hoofd hebben

ze een gat waar ze zacht zijn, ik krijg altijd zin om erop te duwen. Net als bij diertjes. Ik krijg altijd zin om ze te pletten. Nee. Niet doen.

‘Ik sta hier,’ zeg ik.

Ze kijken naar me. Ik weet niet waarom ik dat zei.

‘We gaan, papa,’ zegt Line.

‘Ik wil eerst even met Emilie praten,’ zegt papa.

‘Maar zij wil niet met jou praten,’ zegt Line.

‘Laat haar hier maar staan.’

Dan staat papa op en hij pakt me bij mijn schouders. Hij staat precies in mijn uitzicht en schudt aan me. Ik ruik waspoeder, ik probeer langs hem heen te kijken, dat lukt niet, en ik kijk hem aan.

‘Kunnen we niet een andere keer praten?’ vraag ik, en ik duik onder zijn arm door naar het raam, dan zie ik weer grind, gras, grijs, bruin.

Nu gaat hij weg, mooi zo.

Want hij denkt niet dat ze komt. Ook al heeft ze gebeld om af te spreken. Toch gelooft hij het niet, maar ik weet het zeker, we hebben het aan de telefoon afgesproken. Ik deed de deur open en de telefoon ging. Ik kwam van gym en het snoer van mijn gymtas was kapotgegaan dus moest ik hem in beide armen dragen.

‘Hoi, ik ben het,’ zei ze.

‘Hoi,’ zei ik.

‘Ik vroeg me af wat je voor je verjaardag wil,’ zei ze, en toen kon ik niets bedenken.

Ik wilde een leren rugzak, maar die zijn duur. Ik wilde ook kattendingen, maar dan moest ze misschien aan Mevrouw Berg denken. Daarom zei ik dat ik het niet goed wist.

‘Ik weet het niet goed,’ zei ik.

Maar ze praatte gewoon verder, naar welk café wil je, vroeg ze, ik haal je rond lunchtijd op, zei ze. Ik weet dat ze dat zei en ik weet dat ze het meende, dat hoorde ik. Line loopt buiten.

Ze loopt naar het hek. Ze trapt de achterkant van haar schoenen plat, want ze heeft nooit zin om te bukken. Waar gaat ze heen? Niet naar de brievenbus, ik weet niet waar ze heen gaat, ze heeft niet eens een jas aan. Ik vind het niet leuk dat ze ergens heen gaat, haar hoody licht roze op.

Ze steekt de weg over en doet het hek van Syversen open.

Maar ik snap niet waarom.

Ze gaat toch niet met me mee. ‘Waarom zou ik?’ vraagt ze alleen als ik het vraag. ‘Waarom niet?’ vraag ik. ‘We hebben het daar toch niet gezellig,’ zegt ze, maar dat is niet waar. Want ik heb het daar wel gezellig gehad, echt waar, die keer dat we in de achtertuin aan het hartenjagen waren en alle burens meededen, en ik veel geld won. Ik zei dat tegen Line, maar ze knikte alleen en schudde toen haar hoofd. En die andere keer, toen we mijn

kamer in orde maakten, en mijn kamer daar is groot, zeg ik tegen Line. En dat weekend dat ik Mevrouw Berg had. Ik lag in bed en hoorde haar in het molentje lopen. Als ik inademde, rook ik de geur van zaagsel, vacht en zaden. Ze bleef maar lopen, de hele nacht, en het molentje snorde, ri ri ri. Het drinkflesje klikte als ze dronk, het was als een zuigfles, hij hing aan de tralies. Ik werd de hele tijd wakker, maar dat gaf niets. Alles was gloednieuw.

De volgende ochtend was het zaterdag en regende het. Ik ging overeind in bed zitten. Ik heb daar geen gordijnen, ik zag de grijze lucht en de straten buiten, mensen lieten honden uit en droegen boodschappentassen over het kruispunt. De drinkfles klikte. Alles was gloednieuw en fijn. Die dag leerde ik haar om door wc-rollen te lopen, en ik vergat gewoon waar ik was, en wie ik was: Emilie. Een hamster is anders dan een kat. Het kriebelde als ze over mijn arm liep. Ze was zo klein, als ze in mijn hand zat voelde ik dat ik haar zo zou kunnen pletten als ik mijn hand dichtkneep of met een groot boek op haar sloeg. Buiten bleef het maar regenen, het raam werd zeiknat. Maar het licht van de plafondlamp was mooi geel. En ik was een ander meisje geworden.

Toen liep ze door de wc-rol.

Dat was de fijnste dag.